

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenlišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Razupita Eggenberska nemška liberalna adresa do cesarja.

Uže enkrat smo omenili, da edina „Tagespost“, celjska „Wacht“ in pa jeni nemškutarski listjak niso zmogli slavnostne obleke ob cesarjevem prihodu. Nemški liberalci so hoteli menda s kujanjem proti ministru Taaffeju demonstrirati. V Gradci so se nalašč natlačili pred kolodvor, da bi druge in boljše ljudi od cesarja odvrnoli in zabranili navadni navdušeni sprejem. Sami niso hoteli ne „hoch“ klicati pa ne klobukov z glav jemati; cesar bi naj tako spoznal, da je tudi Gradec v žalost zatopljen, ker ministruje tudi Slovanom saj malo naklonjeno ministerstvo.

Tudi adrese, t. j. pisma udanosti do cesarja niso nemški liberalci nobenega sprva hoteli. Še le, ko so slišali, da nemške občine zaporedoma podpisujejo lepo adreso, od konservativnih nemških poslancev, n. pr. knezov Liechtensteinov doposlano, vzdramili so se. No, in sedaj so napravili veliko prasko. „Tagesposta“ je zatrobila v bojni rog, oštela konservativce prav grdo. Naprej pa je moral stopiti srenjski zastop občine Eggenberg pri Gradci ter dotični list Tagespošte pa tiskano nemško-liberalno adreso v podpis vsem županstvom cele Štajerske doposlati kot „portofreie Dienstsache.“

Toda slabo se je godilo tej liberalnej adresi. Med tem ko je konservativno adreso podpisalo 831 županstev in 8000 mož, dobila je liberalna Eggenbergerca komaj 140. Kar pa je nemškim liberalcem največja sramota, to je, da pravi Nemec, nemški kmet za nje ne mara.

Konservativna adresa jim je pobrala skoraj vse nemške kmete, le slovenski nemškutarji in nevedneži so še jim se na limance vsedli. Nalovili so na slovenskem Štajerskem mnogo županov, da so podpisali v imenu občin: Stattenberg, sv. Ana, Pečke, Sl. Bistrica, Makole, Jelovec, Peklo, Dežno, Rann, Pobrež, Cirkovec, Brestje, Vereca, sv. Vrban, Windischdorf, sv.

Janž, Sedlašek, Sabovci, Pihla, Neukirchen, Monsberg, Trnova, sv. Lovrenc, Lanzendorf, Karčovina, Janežovci, Gruškaberg, Gegenthal, Dolena, Vrtič, Plač, Slemen, sv. Marjeta, sv. Lenart, Sulzthal, Wachsenberg, Svičina, Selnica, Spičnik, Konjice, Spielfeld, Gruschau, Muta.

Teh občin župani so zvečinoma bili zapeljani. Škoda, da niso Gospodarja poprej brali. Ohranili bi si bili plačilo in prazno delo. Kajti liberalno-nemška adresa je stala 642 fl. in Eggenberski župan je tirjal od vsake podpisane občine 4 fl. 60 kr.

Največja nevolja za liberalce pa je, da Eggenberske adrese še cesar v roke dobili niso. Kajti Süddeutsche Post je dobila od Eggenberskega župana popravek, v katerem ta trdi, da je on adreso zanesel c. k. namestniku baronu Kübeku, a besedice ne črhne, da bi jo svitli cesar bili sprejeli. Dakle za liberalno-nemško adreso niti nemški kmeti niso marali, podpisalo je jo nekaj slovenskih županov in zanesla se je baronu Kübeku, namesto svitlemu cesarju. Drugače je bilo z nemško-konservativno adreso. Te v slovenske župane ni nihče phal, podpisalo jo je 831 le nemških županov šteje 8000 podpisov, stala je 1600 fl. stroškov pa teh ni nihče od kmetskih županov tirjal, in, kar je največ vredno, svitli cesar so konservativno adreso v Ischelnu, v 8 zvezkih krasno zvezano, premilostno sprejeli.

Slovenski župani, ne dajte se od nemških liberalcev in raznih škriccev in barusačev za nos voditi!

Veselo pa je poročati, da je ogromna večina slovenskih županov „Gospodarja“ ubogala in liberalno Eggenbersko adreso zavrgla
Desterniški.

Olajšava šolske dolžnosti.

(Izvir. dopis iz Šmarijskega okraja.)

Nemški kmetje prosijo v 184 občinah, naj

se šolske dolžnosti otrokom olajšajo, s tem pa tudi šolski stroški zmanjšajo.

Ukaz ministra za uk in bogočastje od dne 8. junija t. l. določuje v smislu šolske postave od dne 2. maja t. l. nekatere olajšave o šolskem obiskovanju, ki se morejo deliti na splošnih ljudskih šolah otrokom, ki so bili v šoli poučevani celih 6 let.

Na jedni in isti šoli se more v šolskem obiskovanju deliti le jedna odločena vrsta olajšav. Poučevanje ne sme prenehati ne v 7. ne v 8. šolskem letu. Izmed olajšav, katerih je več vrst, vtegne za kmetovalce pripravna biti ta-le: Obiskovanje šole zimskega poluletja. Prošnjo za olajšavo šolske dolžnosti sestaviti in okrajnemu šolskemu svetu predložiti ima pravico občinski zastop. K prošnji pridene se tudi zapisnik tiste seje, v katerej se je prošnja sklenila in spisala. Zapisnik se spiše tako-le:

Zapisnik.

Vsi občinski odborniki občine J. bili so povabljeni, naj pridejo dne k seji občinskega zastopa, da sklepajo o prošnji: da se olajša šolska dolžnost. Prišlo je k seji zastopnikov in sklenili so predložiti okrajnemu šolskemu svetu pridjano ulogo s prošnjo naj bi jo ta podpiral in odposlal vis. c. k. deželnemu šolskemu svetu.

Občina J.... dne..... 1883.

(Sledijo podpisi župana in dveh občinskih svetovalcev.)

Prošnja.

Slavni okrajni šolski svet!

Občinski zastop občine J....., ki svoje otroke pošilja v ljudsko šolo v J....., sklenil je kakor priča priloženi zapisnik, v seji dne... poslužiti se olajšav, ki jih dovoljuje za šolsko obiskovanje § 21 postave od 2. maja 1883 in prositi: Naj bi otroci, ki so že polnih šest let v šolo hodili, v sedmem in osmem šolskem letu samo po zimi šolo redno obiskovali, po leti pa šolskega obiskovanja oproščeni bili, da se zamorejo doma za manjša opravila porabiti, za katera bi bilo sicer treba tuje ljudi najemati in plačevati.

Podpisani občinski zastop udano prosi, naj blagovoli sl. okr. šolski svet to na šolsko postavo oprto in opravičeno prošnjo podpirati in izročiti vis. c. k. deželnemu šolskemu svetu.

Zastop občine J..... dne..... 1883.

(Sledijo podpisi župana in tistih odbornikov, ki so s tem sklepom zadovoljni.)

Napis zunaj:

Slavnemu okrajnemu šolskemu svetu v J.!

Občinski zastop v J. prosi, naj se olajša šolska dolžnost v 7. in 8. letu na tamošnji ljudski šoli.

Pridobilne in gospodarstvene zadruge na Avstrijskem.

Malo tednov pred Dunajskim „krahom“ leta 1873. dobila je postava o pridobilnih in gospodarstvenih zadrugah ali društvih, namreč 9. aprila 1873., najvišje potrjenje. Postava je stara že 10 let in gotovo je potrebno, da se pogleda na delovanje teh zadrug in njih razširjenje.

Prvo statistiko o pridobilnih in gospodarstvenih društvih sestavil je H. Ziller, ki je pred kratkim izšla. Ta statistika je prvo delo te vrste in obsega celo poročilo o zadrugah prav natanko in številke so tako zanimljive, da je želeti, da bi se spisovatelj kmalu zopet tega trudapolnega dela poprijel, ker iz vkupnega delovanja zadrug je razvidno, se li v smislu zadrugne postave na korist ljudstva zadruge širijo in če ljudstvo sploh razvidi korist zadrugnega delovanja.

Sledeči podatki, katere sem povzel večinoma iz zgoraj omenjene Zillerjeve statistike, obsegajo stanje koncem leta 1881., torej le 7½ letno delovanje.

Koncem leta 1881. bilo je v Cislitvaniji na podlagi zadrugne postave od leta 1873. registrovanih 1198 zadrug; od teh jih je imela Češka 384, Moravska 331, Galicija 155, Spodnje-Avstrijska 147, Štajerska 45, Šleska 34, Tirolska 27, Gornje-Avstrijska 21 in 54 druge dežele. Razen teh je še 317 neregistrovanih zadrug, ki so prav za prav društva, katera so se ustanovila na podlagi društvene postave od leta 1852. in katera se še neso dala registrovati po novejši postavi. Iz mej teh 317 društev je 156 posojilnic, 100 konsumnih, 50 poljedelskih in samo 2 obrtniški društvi. Teh društev je na Českem 128, na Moravskem 55, na Tirolskem 51, ostanek po drugih deželah.

Izmej 1198 registrovanih zadrug jih je 572 z neomejenim jamstvom.

Mej temi 1198 zadrugami je 973 posojilnic, 135 konsumnih društev, 39 obrtnih, 10 trgovinskih zadrug, ostalih 41 zadrug se peča z raznovrstnimi podjetji, kakor s stavbami, surovinami, zavarovanjem itd.

Iz teh številk je razvidno, da se peča 81% z denarnim prometom in le mali del vseh zadrug jih ima obrtnija, tako da smem reči, da so mali obrtniki dozda prezirali korist zadrug.

Poglejmo si s prvega samo posojilnice. Koncem leta 1881. bilo je vseh 1129 (973 registrovanih, 156 neregistrovanih). Po deželah se tako delé: Češka 425, Moravska 304, Galicija 140, Spodnje-Avstrijska 128, Šleska 33, Štajerska 32, Zgornje-Avstrijska 16, Koroška 13, Primorska 9, Bukovina 9, Tirolska 8, Kranjska 7, Dalmacija 3 in Solnograška 2.

Posojilnice so torej jako različno razdeljene na posamezne dežele in participirate Česka in Moravska s 65% vseh posojilnic.

Zanimljivo je tudi, kako se delé v teh dveh deželah zadruga z ozirom na narod, pri katerih je merodajno jezikovno poslovanje. Na Českem je namreč 245 českih in 180 nemških, na Moravskem pa 214 českih in samo 90 nemških posojilnic.

Ziller-jeva statistika ne poroča žalibože o delovanju vseh posojilnic, ampak le od 726 izmed 1129, torej ni v naslednjih številkah izražen ves promet.

Vseh zadružnikov imajo česke zadruga, s povprek 693, potem Galicija s 588. Štajerske zadruga imajo povprek 195, Kranjska pa 137 udov.

Skoro polovica zadrug daje tudi neudom posojila itd. in morajo zaradi tega veliko večji davek plačevati.

Kakor računni teh 726 društva kažejo, je bilo leta 1881. izposojenih okroglih 172 milijonov gld.; konec leta 1883. = 134 milijonov gld. Od tega je Česka sama izposodila 67 milijonov (nemške 23 milij., česke pa 44 milij.). Torej je česka sama izposodila več nego tretjino vseh zadrug.

Jako malo so pa vse štajerske posojilnice izposodile, namreč samo 1·7 milij.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

List in sad.

Najbolj so toraj listi blizo grozdov tisti, kateri jagodam največ sladkorja narejajo in pošiljajo. Nabor sladkorja v grozdu in njegovih jagodah je v prvi vrsti odvisen od temperature njihove. Svitloba nima na njegovo pretakanje nobenega vpliva. Nekaj v jagodah nabranega sladkorja se od teh samih porabi za rast in oddihavanje. Kilogram grozdja je začetek avgusta v 24 urah tri grame sladkorja podihl toraj v 10 dneh tri procenke med tem ko ga o tem času jagode poprek le 6—7 procentov v sebi imajo.

Kislina v grozdnih jagodah se nahajajoča je tudi izdelek oddihavanja; naprej in naprej se nareja vsled sladkorjevega razkrojevanja kislina, ktera se pa istodobno nadalje razkrojeva in poslednji izdelek ogelno kislino izdihava. Kolikor živejša menjava snovi, toliko več kisline. Bolj ko grozdje dozoreva, manjša je snovna menjava in s tem tudi toliko manj kisline v grozdnih jagodah.

Dvojna pot je, po katerih se daje zorenje grozdja pospeševati. Najpoprej je treba narejanje sladkorja v trsu pomnoževati, kajti iz rozge, ki je bogata na sladkorji, more grozd hitreje in lažje potrebi po sladkorju zadostiti, kakor pa iz rozge, ki nima ali nič ali le malo sladkorja v sebi. V

drugič morajo grozdi toplo imeti. Zato mora biti zemlja topla, sonce jo mora obsevati tako, da podne in še bolj po noči dosti toplote zraku in grozdju oddavati more. Plevelj ne sme zemlje pokrivati in jo tako hladiti. Ker je zrak v najnižjih plasteh neposredno nad zemljo najbolj topel, v viših plasteh pa hladnejši, za to morajo grozdi kolikor najbolj blizo zemlje biti.

Gosti listje hladijo po zorenji okolico. Zato grozdje, ki je sred gostega trsova, po času zori. Grozdi morajo kolikor mogoče prosto viseti in le prav malo v senci biti. Vendar pa tudi ni prav grozdje prek in prek solnčnim žarkom izpostavljati. Tako se grozdje tak močno vgreje, da njegova temperatura, ovo višino, ki je za dozorevanje najbolj ugodna (okoli 30° Celsijevih) prestopi. Tako grozdje dobiva prekomerno debelo mešičje in je manj sladko od onega, ki je bilo sicer dobro greto pa malo v senci.

Podkavanjska skušnja za one kovačke pomočnike, kateri se podkavanja niso učili na podkovske šoli v Gradci, vrši se tam meseca decembra t. l. Naglašajo se do konca nov. t. l. ravnateljstvu omenjene šole.

Sejmi. 5. nov. Lesično, Ribnica, 6. nov. sv. Janž pod Arvežem, Lemberg, Nova cerkva, Brežice, Obrež ptujski, Rečica.

Dopisi.

Iz Ljubljane. (Banka Slavija — Narodni dom) sklenila je v drugem letošnjem četrtletju, t. j. od 1. aprila do 30. junija t. l. 21079 novih zavarovanj za kapital 18.662.078 fl. 73 kr., za kar se jej je plačalo zavarovalnine in pristojbin 516.036 fl. 66 kr. Za škode se je izplačalo v tem časi 154.596 fl. 51 kr. Denarni promet glavne blagajnice znašal je 2.319.567 fl. 26 kr. in od bančnih kapitalij bilo je v tem času vloženih 212.395 fl. 50 kr. v česko-moravskih in galiških založnicah, in 1.175.550 fl. 34 kr. izposojenih na Lipolske. Gasilne brizgalnice oddala je banka 5 občinam. Od 1. januarja do 30. junija t. l. bilo je na novo sklenjenih 30.851 zavarovalnih pogodb za kapital 29.973.750 fl. 90 kr. proti zavarovalnim in postranskim plačilom 863.098 fl. 42 kr. Za škode se je izplačalo v prvem polletju 234.022 fl. 99 kr. Samoupravna društva za zavarovanje užitka in pokojnin postajajo čez dalje bolj priljubljena. Pristopilo jim je namreč do konca junija t. l. 702 členov, ki so zavarovali užitkov in pokojnin za 130.743 fl. 50 kr. in vpisali vlog 526.661 fl. 14 kr. — Zastopniška pokojninska zaloga imela je do konca junija 1883 4452 deležnikov, a njeno premoženje narastlo je na 34.647 fl. 93 kr. — Album na korist „Narodnemu Domu“ v Ljubljani. S tem naslovom izdali bodejo Čehi o prihodnji veliki noči zbirko raznih sestavkov, v verzih in prosi, iz peres najodličnejših svojih pes-

nikov in pisateljev, z ilustracijami svojih umetelnikov ter različnimi prineski svojih glasbenih skladateljev. Temu podjetju na čelo se bodejo postavili možje, katerih ime na slové po vsem Českem, kakor: Svatopluk Čech, Jan. Vrehlicky, Jan. Neruda, Jos. Sládek in Ferd. Schulz. — To je torej nov dokaz o zrelosti in kulturnem napredku vrlih Čehov, ki se izmej vseh avstrijskih Slovanov najbolj zanimajo za to narodno naše podjetje, da naj bi nam bil v zgled in spodbuja v požrtvovalnosti za izvršenje te rodoljubne ideje — na korist in proslavo vseh Slovencev!

Iz Prevalj na Koroškem. (Naše šolstvo je tužno.) Otrok, komaj v šolo (v Prevaljah in Lješah) ustopivši, muči se uže z edino zvečičavno nemščino, a v maternem slov. jeziku se niti brati ne uči. Ako katerega, ki precej gladko nemški čita, vprašate, kaj je bral, odgovori, da ne ve. Dosti žalostnih primerov imamo, da otroci v nekoliko letih po šolskem izstopu komaj svoje ime zapisati znajo. Ker tega kar berejo in pišejo, ne umejo, nimajo, kar je naravno, do tega nobenega veselja, a tako s časoma vse pozabijo. Ljudska šola, katera ima namen, otroke požlahtniti, jih samostojnega mišljenja zmožne storiti, jim vcepiti blage misli itd., se je sprevrgla v mučenje ubogih otrok v tujem jeziku. Pred 2 mesecema je bil naš vse hvale vredni č. g. kaplan, radi nekega dopisa v „Volkstimme“ (pritožba, da otroci niti slov. katekizma brati ne znado in se zategadelj kršć. nauk nikakor ne more uspešno učiti itd., kar je vse prežalostna istina) v dveh nemškoliberalnih listih hudo napaden in se je tam tudi čitalo, da so štiri učiteljske moči rojeni Slovenci. Da rojeni! Ali mi jih smatramo za nemškutarje, odpadnike, kateri se sami štejejo za Velikonemce in bi radi svoje lastne slov. brate na žlici vode popili, rajš preje danes, kakor jutri vse Slovence ponemčili. Boga mi! Desetkrat nam je ljubši pošten Nemec, kakor en rojen Slovenec, ki vso moč uporablja, da bi se ponemčevanje uspešneje opravljal. Rojena Slovenska gospica učiteljica, katera je otrokom pritoživšim se, da radi neumevanja nemški dane naloge niso mogli izvršiti, je odgovorila: „Das geht mir nichts an, die Unterrichtssprache ist die deutsche!“ Pri občinskem zastopu in krajnem šolskem svetu imamo mi večino ali O krepkej narodnej zavednosti tukaj niti ni govora; tli le iskra, a debelo s pepelom zasuta; polni smo zastarelih, uže davno ničevnih predsodkov, a odločnosti nam popolno manjka. „Mir“ in „Slov. Gospodar“ orjeta sicer ledino, narod se čedalje bolj in bolj probuja, a manjka nam (in to je britko) voditelja, neodvisnega, odločnega, podvzetnega, omikanega narodnjaka, kateri bi nas podučeval, po katerem bi se ravnali, h kateremu bi hodili po svet, kateri bi nas vodil pri volitvah itd., kateri bi skrbel za ustanovljenje čitalnice ali bralnega društva (akoravno z malim začetkom), te učilnice naroda, tepa pribežališča v tužnih urah,

tega vrta slovenske olike in omike. Imamo sicer narodnjaka, uzornega, odločnega, omikanega, kateri bi mogel biti naš pastir, ali temu ste radi njega odvisnosti v našo žalost roki zvezani in pri najmanjši stopinji proglasili in očrnilo bi ga naši nasprotniki (kar so itak uže storili) kot največjega agitatorja, nevarnega podšuntevalca itd. Bog pomoz!

Iz Slovenjegraškega okraja. Slovenci zahtevamo, da bi se slovenski uradovalo; zakaj neki? saj znajo vsi kmetje nemški. Le pojte gledat in poslušat v tukajšnjo grajščino, kjer se davek ali štibra plačuje in rekli bode: „Mi smo mi in znamo tajč pohrusten in sloveniš polaboten.“ Bil sem ravno v grajščini, ko neki kmetič pride štibre plačevat in ker je bil videti korenjašk planine sin, mislil sem: ta je prost slovenski oratar; a kaj še! hudó sem se opekel. Glejte štibernski gospod ga je vprašal: Koliko bode plačali? „Fuhcen gulen!“ bil je hitri in ponosni odgovor kmetičev. Kaj mislite to še ni vse, kar se v Šentmiklavži zna in vé. Uradnik je ravno nekaj posebnega uprašati imel ter ga vpraša se vé sedaj visoko nemški misleč, da ima trdega Nemca pred seboj in kmetič zopet svojo nemščino k redi se urno odreže: Niks tajč! Glejte ga čudaka! Uradnik ne vé kod in kam. A to še ni vse samo fuhcen gulen! Večkrat se primeri, da taka nemščina že vse preseže in človek bi v želodci grizenje dobil; tu se sliši eva gulen, oh gulen, fuhcen gulen, undert gulen ali tudi „olis colen!“ Kaj reče svet k takšnim bedarijam, to je vendar sramota, ako se Slovenec slovenski govoriti sramuje. Saj so med uradniki tudi Slovenci in ti se ne sramujejo z davkoplačevalci slovenski govoriti. Naj bi si to vsi oni zapomnili, ki tako radi nemščino tolčejo. Poljski.

Od sv. Lovrenca na Dravskem polji. O strašnem požaru se naj prvo poročilo v Gosp. s tem popravi; ogenj je uničil srednjo Lovrenčko ves, v spodnjem konci je večina ostala in v srednjem vesi je tudi nekaj koč ognja otetih; goretí je začelo v škopah za gospodarskim poslopjem kovača Vuka. Iz Cirkovec je prihitelo mnogo ljudij gasit, posebno odlikoval se je župan g. M. Medved, hvala vsem; župan bil je pri gasenji ranjen. Trgovce g. Turin je Nežo Blazinovo iz hiše potegnil skoz neke precej široke križe. Ubogi ljudje so mnogo škode trpeli pa se čudovito vdani v božjo pomoč obnašajo in zaupajo tudi na podporo od dobrih ljudi. Prva zdatna pomoč došla je iz daljne Gorice. Nek blag gospod, ki hoče neimenovan ostati, poslal je najubožnejšim pogorelcem 100 gl. podpore. Bog, ki pozna njegovo ime, mu naj plati! Za tim so se revežev spomnili tudi Njih Ekscelencia naš milostljivi knezoškof, ki so blagovolili doposlati 50 gl. — Bog plačivec vsakega daru, naj Njim obilno povrne! Tudi domači pomagajo, kolikor največ morejo z živežem ali oblačilom. Bog plati vsem. Grdo pa nekateri lenuhi in po sili ubogi naše fare nesrečo drugih za se zlorabijo in čeravno

niso pogoreli, kakor Lovrenčki pogoreleci, po svetu milodarov prosijo in pobirajo. Pred takimi slepariji in goljufi tukaj očitno svarimo. Jakob Jurič, srejniški predstojnik.

Iz Murskega polja. II. Naš kmet ima po več glav goveje pa konjske živine, vrh tega še hvala Bogu ne premalo število drobnice. Iz tega sledi, da more imeti primerno veliko gnojišče; kder je pa to, tam je še dosti gnojnice. Tota pa se prepogosto odceja v bližnji potok, kam v jarek ali kako jamo, kder se razpuhti in le zrak okužuje. Koliko zatega dobička je pač že po potokih razteklo ali se v zrak razkadilo! Gnojnica je dostikrat več vredna, kakor trdi gnoj v kakem slabem gnojišču. Ona ima za vsakojake rastline take redilne snovi, kakor dobro segnjiti gnoj. Ona je za sadno drevo včasih najboljšo gnojilo, posebno takrat, kadar je zemlja mokra vsled deževanja; toti čas se mora porabiti, da se po sadunosnikih razliva. V ta namen se s pomočjo lopate ali motike izkopajo jamice okoli drevesa, katero se misli napajati in se v jame vlija gnojnica. Samo pomniti je treba, da se za polivanje jemlje le takozvana „segnita“ gnojnica, ki pa naj bo s kapnico ali dežnico pomešana, ker pregosta gnojna tekočina korenine ožiga. Nekteri sadjerejci priporočajo gnojenje za vsako drugo ali tretje leto, pa mislimo, da vsaj na Murskem polji vsakoletno polivanje ne bode škodovalo. V obče sadjerejec lahko sam presodi, kje večkratno gnojenje ugaja in kje neugaja. To je namreč odvisno od kakovosti kraja in zemlje. Gnojnica je dobra za jablane, hruške in slive. Za ostalo drevje naj se jemlje trdi gnoj, ki pa mora biti do cela segnit. Gnojiti najbolje kaže v spomladi, dobro je tudi o drugih časih posebno meseca junija, kadar drevesa začnejo drugič poganjati. Kdor ima sadunosnik v takem položaji, da se gnojnica lahko sama po njem razliva, takemu je svetovati, naj med drevjem, posebno na slabejših krajih, sporazkopa jarkov, po katerih naj gnojnica se razceja okoli drevesnih korenin. Najboljše bo, če žleb, po katerem se ima gnojnica razpeljavati, med drevje napravi in se tako njeni iztok po volji zapira in odpira. Za prekapanje so zimski dnevi jako primerni. Nič ne škodi, ako se vse zemljišče za jarki prepreže, sprekopa in spreobrne, saj se spomladi zopet lahko vse zagrne in se zemlja poravna, da skozi leto trava raste, le nekoliko bolj potrebnih jarkov se pusti. Skušnja spričuje, da gospodar, ki sadonosnik tako napaja, z veseljem pozablja na trud, ki mu ga je prizadevalo ravnanje.

(Konec prihodnjič.)

Iz Celja. (Katol. podporno društvo) obhaja prihodnjo nedeljo 4. novembra ob pol štirih popoldne v vrtni dvorani „pri belem volu“ svoj letošnji občni zbor. Dnevni red: Sporočilo načelnika, blagajnika in tajnika; posamezni predlogi društvenikov. Po občnem zboru se bo igrala tombola, za katero so nekteri blagi udje darovali prav lepe dobitke. Čisti znesek te tombole je namenjen za pri-

pravo obleke in obutve vbogim pa pridnim učencem in učenkam v okoličanskih šolah, ki se njim bo razdelila o prihodnji božični veselici.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesar so pred delegacijami prebrali prestolno pismo, v katerem povdarjajo, da živi cesarstvo v miru s vsemi sosedmi in bo mir še dalje ohranjen. Isto je izpovedal tudi minister grof Kalnoki. Na vprašanje magjarskega poslanca, je li nam Rusija res prijazna, odgovoril je minister, da ruski car in ministri ne mislijo na boj, če bi pa vendar do tega prišlo, bi Avstrija ne bila sama, t. j. brez zaveznikov. Te besede so ljudi nekoliko iznemirile, ki pravijo, da bi utegnili tedaj vendar kedaj do krvi prelivanja priti. Toda minister Kalnoki je sam svoje besede popravljal, da se vojske ni bati. — Deželni brambovski bataljoni (83) bodo tako nastavljeni, da pridejo z vojnimi oddelki ali kori v tesnejo zvezo. — Na Dunaji so nemško-liberalni dijaki profesorja Maassena, ko je začel učiti, grdo žalili in kričali: proč z njim. Zakaj? Zato ker je konservativec in tudi Slovanom pravičen. Tako razsajajočo svojat nam vsegajajo nekateri nemški liberalni prenapetneži. — Res dobro bi bilo, ko bi izvrstni German iz Prage pozvan bil v naučno ministerstvo ter dobil vodstvo ljudskih šol v roke. Neumnemu ponemčevanju bi konec storil, in zato se ga bojijo liberalci toliko. — Češki narodni teater v Pragi je dogotovljen in poslanec dr. Rieger vabi cesarjeviča k slovesnemu odpretku. — Kranjski poslanec in glavač tamošnjim nemškutarjem, znani Schrey, je poslanstvo položil. To je bilo najbolje, kar je storiti mogel. Ko bi le „proklete grablje“ bil vzel seboj; klinov jim uže precej manjka. — Ostrogon je slovesno obhajal 200letnico rešenja od Turkov. Nekateri magjarski politikarji so iz Bukovine v deželo zvalili ondi uže nekdaj zaostale Czongo-Magjare, za nje denarjev pobirali, a te zapili in zapravili, znorjene siromake pa v največjo nesrečo spravili; mnogo jih je umrlo, ostali so šli v Bukovino nazaj. — Zagreb vzame 4 milijone na posodo, da mesto olepša.

Vnanje države. Nemcem ni nič prav verovati, da bi nam brezsebično na pomoč prihiteli, ko bi se z Rusi spri; kajti saj liberalni prajzovski listi pišejo, da ne dajo radi v to svrho „kostij pomorskih mušketirjev.“ Bržčas bi Prajzi le radi bili, da bi se Avstrija in Rusija zgrabile, in v krvavem boji oslabile in potem Bismark obedve strahoval. — Francoski repulikanci se orlejskih princev toliko bojijo, da jih hočejo vse iz dežele pregnati; katoličanom je umrl vrli kardinal in nadškof Bonnehose. — Portugalski kralj hoče krono položiti in vladarstvo svojemu bratu prepustiti. — Italijanska vlada je ukazala vse svete podobe z vojnega brodovja pobrati; na božjo pomoč toraj italijanski ministri nič več ne porajajo; no, utegnemo še vi-

deti, s kakšnim uspehom. — Bolgarskemu knezu so ruski oficirji lepo, novo vojsko pripravili, toda preveč so se v politiko vmešavali in zato jim je dal knez vsem slovo. Da bo to ruskega carja razžalilo, to je vsakdo mislil, vendar sedaj se uže zopet cela reč pomiruje, ruski general Kotelnikov prevzame z dovoljenjem ruskega carja oskrbovanje vojnega ministerstva bolgarskega. — Kolera v Egiptu dela zopet veliko strahu, tudi v mohamedanskej Meki v Arabiji se je zopet prikazala; 150 egiptovskih vojakov so tolovaji zajeli in vse posekali. — Kitajci imajo 15.000 mož proti Francozom v Tonkingu zbranih, Francozi pa dobijo kmalu 7000 mož iz doma in potem začne se bržčas resen boj za Tonking in Anam.

Za poduk in kratek čas.

Dr. Gustav Ipavic.

Vse slavi ga, vsi so vneti
Zvezda se na prsih sveti
Cesar clo ga čisla sam.
Koseski.

Dne 15. novembra t. l. se v Šentjurji ob južni železnici izroči zlati zaslužni križec ondotnemu županu g. dr. G. Ipavcu. To nam daje povod, o vrlem tem rodoljuba izpregovoriti nekaj besed.

Na Štajerskem, da, po vsem Slovenskem, ni narodnjaka, kteremu bi ne bilo znano ime g. dr. Ipavca. Osebito ga poznajo in čislajo vsi muzikalni krogi zavoljo lepih krasnih skladb, ki jih je v mnogobrojnem številu poslal med slovenski rod.

G. dr. Gustav Ipavic, rojen v Šentjurji dne 15. avgusta 1831 je sin Franca Ipavca, kteri je dne 11. septembra 1805 kot zdravnik prišel v Šentjur. Minulo je tedaj že nad 78 let, odkar Ipavci izvrševajo v tem trgu zdravniški posel. Izstopivši iz ljudske šole, dovršil je g. dr. Ipavic gimnazijske in modroslovske študije v Celji in Gradci, potem triletni ranocelniški tečaj v Gradci ter štiriletno medicinske študije na dunajskem vseučilišči. L. 1857 je bil na Dunaji promoviran v doktorstvo in se je naselil 11. septembra 1857 kot zdravnik v Šentjurji, kjer še doslej biva. L. 1863. je bil g. Ipavic izvoljen za občinskega odbornika in leta 1869 za župana, in to častno mesto ima še danes v lasti.

Od l. 1869 pa do l. 1882 je bil ud okrajnega zastopa in okrajnega šolskega sveta Celjskega. Tudi je od l. 1869 doslej krajni šolski nadzornik Šentjurske narodne šole. Kot mnogoletni ud štajerske kmetijske družbe in yztrajen sodelavec kmetijske podružnice Celjske je storil toliko v blagor kmečkega stanu in za prospeh kmetijstva, da ga čisla od najrevnejšega do najimovitejšega kmeta vse.

Šentjurski trg, od nekaj vrlo naroden, se je pod njegovim županovanjem dvignil na jako krepko stališče, a vendar se dače niso tako rinole kviško

kakor žalibog po marsikterih drugih občinah. Skoraj vsako nedeljo je g. Ipavic sklicaval shode v Šentjurskej šoli in tam s krepko, jedernato, pa razumljivo besedo podučeval ljudstvo in ga spodbujal, da naj v svojih kmetijah ravna po načelih slovečih gospodarjev. Velika množica prebivalcev se je vsakokrat udeležila teh predavanj, kajti dr. Ipavčeva beseda je resnično jasna in vrh tega zanimiva.

Kot veren prijatelj šolstva in učiteljstva je dr. Ipavic deloval za razširjenje Šentjurske šole in je tudi v tej stroki svojega delovanja dosegel hvalvreden uspeh. Šentjurska peterorazrednica se mora prištevati odličnim učilnicam. Po njegovem prizadevanji ustanovilo se je v Šentjurji Spodnještajersko sadjerejsko društvo pod pokroviteljstvom Nj. cesarske visokosti cesarjeviča Rudolfa. To društvo ima obširen vrt in bode v kratkem namestilo slovenskega potovalnega učitelja. Ker je dr. Ipavic prvosednik in duša temu društvu, smemo pričakovati najsijajnejših uspehov. Kjerkoli je kaj dela za pospešitev gospodarstvenih koristij, tam nahajamo dr. Ipavca v nesebičnej neumornej marljivosti.

V svojem poklicu kot zdravnik je dr. Ipavic neprestano delaven, vesten, z ljudstvom prijazen in vljuden, zatoraj je, osebito kot zdravnik očesnih boleznij jako priljubljen in uživa po obširnej občini, pa tudi razven področja občine, v kterej županuje, in po vsem Slovenskem neomejeno zaupanje in odlično spoštovanje. Tako je postal dr. Ipavic pravi prijatelj ljudstva in vzor župana, kojemu je gmotno blagostanje svojih soobčanov in rojakov prva glavitna skrb.

O napredku naroda in o sredstvih, s kojimi se da napredek doseči, so njegovi nazori in nasveti merodajni, kajti dr. Ipavic je vseskozi dosleden in neomahljiv rodoljub, odkritosrčen ljubitelj in zvest sin svojega naroda. On je v viharnih časih ostal zvest svojim načelom in značaj njegov je izgledno čist bodisi v verskem, političnem ali družinskem oziru. Ogromno število njegovih milodonečih muzikalnih proizvodov, ki so razširjeni po vsem širnem slovenskem in slavjanskem svetu, nam daje dovolj povoda, da smo ponosni na to diko slovenstva.

Prva njegova skladba: „Tam za goro“ se je ukoreninila med slovensko ljudstvo, isto tako vrlo znana: „Kje so moje rožice“; to so postale čisto narodne milotinke. Njegova „Savska“, „Zagorska“, „Zvečer“, „Planinski svet“, to so vse skladbe, ki svedočijo o velikanskej muzikalničnej nadarjenosti, o plemenitem in globokem čutji. Če ga pevec občuduje zaradi izbornega muzikaličnega talenta, ga mora po drugej strani vsakdo čislati zaradi prirojene mu odkritosrčnosti in ljubeznjivosti. Presvitli cesar so tedaj tega zvestega državljana, modrega Slovenca poslavlili s podelitvijo zlatega zaslužnega križa.

Kratke te besede pač niso sposobne, dostojno častiti vrlega tega rodoljuba za vse to, kar je sto-

ril za narod in za svoj dom, katerega tako pristržno ljubi. Naj mnogozaslužnega moža, skladatelja slovenskega Bog ohrani še mnoga leta soobčanom in nam Slovincem na korist in slavo, spoštovanej njegovej domorodnej rodovini na radost.

Ivan Gabršek.

Smešnica 44. Poslanca prišedšega iz državnega zbora vprašali so volilci: „Kako pa je to, da ni nikoli v nobenem časniku najti, da bi se Vi bili kedaj v državnem zboru zglasili?“ „Vi pač ne razumete, kar berete; saj ste gotovo v časniku večkrat najšli, da je bilo v zboru „občno mrmranje“ ali „splošen smeh“, in takrat sem jaz bil vselej zraven.“

Razne stvari.

(Svitlice sar) so darovali 300 fl. za šolo v Svetinjah in 300 fl. v Vozenicah.

(Čitalnica mariborska) ima v nedeljo 4. t. m. ob 1/8 uri zvečer zopet „jour fix“ s slovenskim predavanjem.

(Ptujška čitalnica) napravi 4. novembra t. l. ob 8. uri zvečer lepo veselico s petjem, tombolo in plesom v korist tamošnje narodne šole za uboge učence.

(Slovenska posojilnica) v Mariboru imela je do 31. okt. t. l. sprejema 242.573 fl. 69 kr. izdatka 200.798 fl. 35 kr. torej prometa 443.372 fl. 4 kr.

(† Umrli) je 29. t. m. č. g. Janez Ozmec, deficijent pri sv. Tomaži nad Veliko nedeljo 71 let star.

(Grdo napada) nekdo v „lisjaku“ č. duhovščino sv. Petra pri Radgoni piscoč: „vkljub revij kmeta predrznejo se častiti gospodje iti ga guliti za slednjo zrno do golih kostij, da si ravno že sami hranijo iz prostega ljudstva naguljene tisočake po šparkasah. Berkovski in Stanetinski.“ Lisjakov „dekan mora res medvedovo kožo imeti, če ga to ne gane.

(Iz mariborske okolice) poročajo o pogostih tatvinah pa tudi rogovilstvih za „šulverein“. V Pohorji nad Slivnico je fantič iz Poberž ukradel ovco in ovna, na Šebru je nekdo Langwanu vzel iz zaprte škrinje 80 fl. Zorku v Kaniži 45 komadov obleke in perila. Anton Pajtler s Spičnika je v Gomilici 2 kravi ukrodel, ko je gospodar v krčmi sedel, ji blizu Maribora za slepo ceno prodal, pa so ga dobili, zaprli in za 4 mesece v ječo vteknoli.

(Umrli) v Gradci je profesor, slovenski pisatelj Ivan Macun; na sv. Lenartskem mirodvoru počivlje. Letos je izdal književno zgodovino Slov. Štajerja. Rodil se je v Ternovecih ptujskega okraja blizu Pesnice l. 1821. Kot gimnazijski profesor je služboval v Celji, Trstu, Ljubljani, Zagrebu in Gradci. Uže kot dijak mariborski l. 1841 bil je rojen, skoro edini zraven Davorina Terstenjaka in borovškega korarja Krambergerja. Naj počiva v miru.

(Veliki tepež) bil je v Kokarji po noči 21. okt., vsled katerega je žagar Čegala umrl. Zaprti so zaradi tega Fr. Vitenec, Anton Bašl in Turk.

(Lajtnant) imenovan je pri hrvatskem regimentu št. 78. naš vrli rojak, do sedaj častniški namestnik pri slov. reg. šte. 87. g. Fridolin Kaučič. Slava mu!

(Iz Bizelskega) se nam poroča, da so nabrali vkljub razvpitej trtni uši izvrstnega vina, kakoršnega uže 20—30 let ne. Cena mu je sedaj 8—9 fl. vedro, pa gotovo kmalu pritegne, kar je ubožanim ljudem iz srca želeli.

(Veliko vina) pridelali so okolo Špitaliča v Konjiškem okraju, dalje tudi v Radgonskem okraju, kakor se nam iz Stavenšinec poroča. Nekateri so dobili na 1 oralu po 9 polcvnjakov, drugi na 300□° po 3. Želeti je vsem dobrih knpcev. Slišimo, da je takšnih po nekod v sv. Lenartskem okraju n. pr. pri sv. Roprtu mnogo mošta ponakupilo.

(U bilo) je v Podgorji pri Slov. Gradci mlinško kolo 52letnega L. Potočnika.

(Novo kaznovalnico) dobimo v Maribor ter bodo mladoletni kaznovanci od starih grešnikov ločeni.

(Dunaj) potrebuje vsaki den 300.000 kilo kruha, v 1 letu 117 milijonov, kar stane, kilo po 18 kr. računeno, 19.440.000 fl.

(Lovec obstrelil) je lovca, grajščaka Paulsa slivniškega na lovu v Gorici; zadel ga je v lice in ramo.

Loterijske številke:

V Trstu 27. oktobra 1883:	43, 4, 71, 81, 7
V Linei „ „	26, 68, 49, 47, 36
Budapešt „ „	16, 3, 53, 9, 79

Prihodnje srečkanje: 10. novembra 1883.

Dražba cerkvenega vina

pri sv. Petru blizu Maribora

5. novembra, t. j. ponedeljek po vseh svetnikih bo se ob 10. uri zjutraj

okolj 50 štartinjakov

novega, sladkega vina po dražbi s posodo proti gotovi plači prodalo.

Župnijski urad sv. Petra bl. Maribora

28. oktobra 1883.

Marko Glaser,

č. kanonik in župnik.

Cerkvenega letošnjega vina

10 polovnjakov bode na Dolgem pri sv. Juriji v Slovenskih goricah dne 5. novembra t. l. v cerkveni kleti po dražbi prodanih.

Cerkveno vino.

V cerkveni kleti sv. Marjete na Pesnici, v Nebovi, se bode v ponedeljek t. l. dne 12. nov. ob 10. uri predpoldnem

11 štrtinjakov

letošnjega pozno nabranega vina po dražbi prodavalo.

1—2

Cerkveno predstojništvo.

Dražba cerkvenega vina.

V ponedeljek, to je 5. novembra ob 10. uri predpoldnem se bode

22 polovnjakov

sladkega vinskega mošta v farovski kleti pri zgornji Kungoti (Ober-St.-Kunigund b. Marburg) prodajalo.

M. Šinko,
župnik.

1—2

Lepi 3 bikiči

Möllthalskega plemena

bodo sedaj odstavljeni in so za prodati. Kateri čislajo vrlo mlečno Möllthalsko plemo čiste krvi, imajo priliko dobiti prav lepe živali.

Oskrbništvo grajščine Rogoza
zunaj Maribora v Hočekej fari.

Izgubil

je na cesti iz Konjic čez Polčane do Ptujске gore 16. t. m. voznik črno škrinjico z medenim deržalom, v katerej so gosli zaklenjene; najditelj, ki se oglasi pri podpisnem, dobi primerno najdenino.

Ptujсka gora 24. oktobra 1883.

Domicijan Serajnik,
nadučitelj.

Na prodaj

je v ormoškej občini, komaj četrt ure od ormoškega mesta posestvo z zidanim hramom in gospodarskim poslopjem v najboljšem stanji, zemljišča je 4 orale 1454⁰ njiv, sadovnjaka in košenine pa 1360⁰ ter vse arrondirano; pogoji so jako ugodni. — Ob jednom proda se tudi k temu posestvu spadajoči vinograd v Vinskem vrhu ali s posestvom vkup ali pa posebej pod najugodnejimi pogoji. Natančneje izve se v odvetniškej pisarni g. dr. Ivana Omulca v Ormoži.

3—3

Dražba cerkvenega vina.

Dne 15. novembra 1883 ob 10. uri predpoldnem bode se pri sv. Jakobu v Slovenskih goricah 6 štrtinjakov letošnjega vina proti takojšnji plači po dražbi prodavalo.

1—2

Cerkveno predstojništvo.

Dražba

cerkvenega vinskega mošta, 8 polovnjakov, se bode pri spodnji Kungoti vršila dne 2. novembra 1883, ob 2. uri popoldne.

Cerkveno predstojništvo.

1-7

Priznano nepokvarjene, izvrstne

voščene sveče

izdelujeta

P. & R. Seemann v Ljubljani.

Na prodaj v Mariboru.

Müllerjeva

zaloga narejenih oblačil

v Mariboru,

Vetrinjskej ulici, nasproti od kavarne Folgerjeve,
ima mnogo na prodaj

 po jako nizkej ceni.

Sukenj iz lodna, sivega, rjava, svetlega ali temnega, z ravnim ali vpognenim ovratnikom, zelenimi ali rujavimi obšivi, raznimi podvlakami.

Sukenj iz kalmuka, črnega, dobro batiranega, podvlečenega s črnim žametnim ovratnikom.

Sukenj iz Zenz-Sacco, jako dobro batiranih, dalje hlač vsake sorte, sraje, z ovratnikom, pa tudi brez njega, sraje za delavce iz molinos, plavega in belega barheta itd.

4-4